

چکیده

اهمیت صادرات در بازار جهانی امروز غیر قابل انکار است و محبوبترین و شایعترین راه تعامل با بازارهای بین المللی برای شرکتها محسوب می‌شود. و اینکه اندازه‌گیری عملکرد صادرات یکی از چالش برانگیزترین موضوعات در تحقیقات بازاریابی بین‌المللی بشمار میرود. از این رو با توجه به اینکه یکی از اهداف اساسی تشکیل مناطق آزاد تجاری - صنعتی، خروج از اقتصاد مبتنی بر تولید و صادرات کالاهای نفتی می‌باشد و براساس مطالعات ابتدایی صورت گرفته هنوز هیچ یک از مناطق به چنین هدفی دست نیافته‌اند، لذا پژوهش حاضر به دنبال آن است که ضمن بررسی عملکرد صادراتی مناطق آزاد در سرمایه‌گذاری‌های صادراتی و فروش، نقش هر یک از عوامل موثر بر آن را مورد مطالعه قرار دهد تا به سوال اصلی پژوهش مبنی بر اینکه "موانع توسعه صادرات در مناطق آزاد تجاری - صنعتی کدامها هستند و برای برنامه‌ریزی رفع این موانع، کدامیک از آنها در اولویت قرار دارند؟" پاسخ داده شود. بر این اساس ۲ مرحله پرسشنامه در میان نمونه آماری در منطقه آزاد تجاری - صنعتی انزلی (۵ نفر از خبرگان بخش سرمایه‌گذاری و برنامه و بودجه) عوامل موثر بر توسعه صادرات در منطقه آزاد تجاری - صنعتی انزلی با روش دلفی فازی انتخاب شدند. پاسخ دهندگان از بین معیارهای تعیین شده در دو مدل نظری (دلفی و مطالعات تجربی) و عواملی که به ذهن خودشان میرسید به موارد زیادی در این پرسشنامه اشاره کردند. پس از جمع‌آوری و استخراج نتایج برای تهیه پرسشنامه بعدی، ابتدا موارد مشابه حذف شده و مواردی که خودشان اعلام نموده بودند به آنها اضافه شد و از پاسخ دهندگان درخواست شد به عوامل ذکر شده از ۱ تا ۱۰ امتیاز دهند تا میزان اهمیت هر عامل از نظر کمی مشخص شود. پس از جمع‌آوری نتایج، عواملی که دارای رتبه پایین تری بودند حذف شدند. در نتیجه هفت عامل اصلی موثر بر توسعه صادرات در منطقه آزاد انزلی شناسایی و جمع‌بندی شد که در نتیجه پس از طراحی پرسشنامه و نظرسنجی از خبرگان مشخص گردید مهم‌ترین عاملی که جهت توسعه سرمایه‌گذاری در منطقه آزاد انزلی باید به آن توجه کرد عامل امکانات است؛ عامل دوم توجه به سیاست‌گذاری مناسب و عامل مهم دیگر که در رتبه سوم قرار دارد عامل قوانین و مقررات است. در رتبه چهارم عامل حمایتی قرار دارد. عامل اقتصادی در رتبه پنجم و رتبه ششم مربوط به عامل مکان‌یابی و در نهایت عامل مدیریت در رتبه هفتم قرار دارد.

Abstract

It is no secret the importance of exports in the global market and is considered as the most popular and common way to interact with international markets. Measuring the performance of exports is regarded one of the most challenging topics in international marketing research. One of the main goals of establishing free-commercial-industrial zones is to leave the economy based on the production and export of petroleum products, however, according to preliminary studies, none of the zones has yet reached such a goal. Therefore, the current study seeks to investigate the export performance of free zones in export and sales investments, in addition to examine the role of factors affecting it. The principle question of the study is "What are the main export development problems in free commercial-industrial zones and which of these are the priorities for planning to remove these barriers?" Accordingly, the questionnaire was distributed in two stages among the statistical sample in Anzali Free Commercial-Industrial Zone (5 experts in the investment and planning sector and budget) and the factors influencing export development in the Free Zone were determined by the Fuzzy Delphi Method. Participants mentioned a lot of the criteria set in the two theoretical models (Delphi and empirical studies) and also added their own elements. After collecting and extracting the results for the next questionnaire, first, the same items were removed and the items they declared themselves were added. Then, respondents were asked to rate the importance of each factors between 1 to 10 points. After collecting the results, the factors that were ranked lower were eliminated. As a result, seven major factors influencing export development in Anzali Free Zone were identified and summarized. Eventually, after designing a questionnaire and a survey of experts, it was revealed that the facilities is the most important factor that should be considered in order to develop investment in this area. The second factor is the proper policy and another important factor that is ranked third is the rules and regulations. The fourth to seventh rankings are respectively, the supportive factor, the economic factor, the location factor and the management factor.